

Ülkemize Göçle Gelen Bireylerin Sınıf Ortamlarındaki Deneyimlemelerinin Öğretmenler Açısından Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Hatice Nurçin Sağlam

MEB Eğitim Yöneticisi

nurcinacar35@[gmail.com](mailto:nurcinacar35@gmail.com), ORCID:0009-0001-8941-0352

Özet

Bu çalışmanın amacı, ülkemize göçle gelen bireylerin sınıf ortamlarındaki deneyimlemelerinin öğretmenler açısından araştırma bulgularının değerlendirilmesidir. Ülkemizde formal eğitim, okullarda sınıf adı verilen kapalı mekanlarda yapılmaktadır. Sınıf, okullarda eğitsel hedeflerin gerçekleştirilmesi için oluşturulmuş özel alandır. Eğitim yapımızın içinde yalnızca Türk vatandaşları öğrenim görmemektedir. Türk vatandaşlarının yanı sıra yabancı öğrenciler de eğitim görmektedir. Ülkemizdeki başta eğitim yönetimi politikaları, siyasi ve ekonomik ortam, yavaş ve kısıtlı da olsa göçmen karşıtlığındaki artış, demografik değişim, güvenlik kaygıları gibi pek çok etken yabancı uyruklu kişilerin bir an önce eğitim sistemine entegre edilmesini zorunlu kılmıştır. Başta büyük kentlerde olmak üzere yabancı uyruklu kişilerin sayısında her geçen gün yaşanan hızlı artış nedeniyle sınıfında yabancı uyruklu öğrenci bulunmayan sınıf neredeyse hiç kalmamıştır. Bu araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde görev yapan gönüllü olarak seçilen 4 kadın ve 4 erkek olmak üzere en az 5 yıllık deneyimi olan 8 sınıf öğretmenin görüşleri doğrultusunda yapılmıştır. Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik

olarak katılımcı öğretmenlere birtakım sorular yöneltilmiştir. Yöneltilen sorulara katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda elde edilen veriler analiz edilerek bir takım bulgulara ulaşılmıştır. Bulguların yorumlanmasının ardından değerlendirmelerde bulunulmuş ve araştırmanın sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede yapılan çalışmada elde edilen sonuçlarla, ülkemizde buna benzer alanyazında yapılan çalışmalarda ulaşılan sonuçların birbirine paralel olduğu görülmüştür. Sınıfında yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmenlerin sınıf yönetimi deneyimlerinin genel anlamda olumsuz yönde gerçekleşmesinin bir takım nedenleri vardır. Yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarılarının az, duyuşsal ve düşünsel motivasyonlarının yetersiz, ebeveynlerinin kendilerine yönelik tutum ve davranışlarının ilgisiz, eğitsel araç ve gereçlere ulaşma imkanlarının kısıtlı, akran zorbalığına sıkça başvurmaları, Türkçeyi kolay ve düzgün konuşamamaları bu nedenler arasında sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Yöneticisi, Performans, Performans Değerlemesi

Evaluation of the Research Findings of the Experiences of the Individuals who Came to Our Country by Migration in the Classroom Environment in Terms of Teachers

Abstract

The aim of this study is to evaluate the research findings of the individuals who immigrated to our country and their experiences in classroom environments from the point of view of teachers. Formal education in our country is carried out in closed places called classrooms in schools. The classroom is a special area created for the realization of educational goals in schools. Only Turkish citizens do not receive education within our educational structure. In addition to Turkish citizens, foreign students are also studying. Many factors, such as education management policies, the political and economic environment, the increase in anti-immigrant sentiment, demographic change, security concerns, although slow and limited in our country, have made it necessary for foreign nationals to be integrated into the education system as soon as possible. Due to the rapid increase in the number of foreign nationals, especially in large cities, every day, there is almost no class without foreign students in its class. This research was conducted in accordance with the opinions of 8 classroom teachers with at least 5 years of experience, including 4 women and 4 men who were voluntarily selected to work in the Küçükçekmece district of Istanbul province during the fall semester of the 2022-2023 academic year. In order to realize the objectives of the research, some questions were asked to the participating teachers. A number of findings were reached by analyzing the data obtained in accordance with the answers given by the participating teachers to the questions posed. After the interpretation of the findings, evaluations were made and the results of the research were reached. It has been seen that the results obtained in the research conducted within this framework and the results obtained

in similar literature in our country are parallel to each other. There are a number of reasons why the classroom management experiences of teachers with foreign students in their classroom are generally realized in a negative way. Turkish language Decrees that the academic achievements of foreign students are low, their affective and intellectual motivations are insufficient, their parents' attitudes and behaviors towards them are indifferent, their access to educational tools and equipment is limited, they resort to peer bullying frequently, they cannot speak Turkish easily and properly. These reasons can be considered among these reasons.

Key Words: Education Management, Migration, Classroom, Teacher, Research Findings

Giriş

Göç, insanların bireysel olarak veya aileleri ile birlikte yer değiştirme, bir yerden başka bir yere taşınmasıdır. Bu taşınma işlemi kişilerin kendi istekleri ile olabileceği gibi bir zorlanma sonucu da olabilmektedir. Göç, bir devletin sınırları içinde veya ülkeler arasında gerçekleşebilir (Abdi, 2022).

Türkiye, özellikle 1980 yılından sonra küreselleşmenin etkisi ve Ortadoğu'daki karışıklıklar sebebiyle yoğun göç dalgalarına maruz kalmıştır. Bu göç dalgası hız kesmeden sürüp gitmiştir.

2011 yılında Suriye'de iç karışıklıkların başlamasıyla beraber ülkemize yoğun bir göç dalgası başlamıştır. Tarihin en büyük göç dalgalarından biri olarak anılan Suriyeli mültecilerin göçü ile beraber Türkiye dünyada en çok göçmen barındıran ülke olmuştur.

28 Kasım 2022'de Göç İdaresi Başkanlığının açıkladığı verilere göre Türkiye'de 4.119.578 Suriyeli vatandaş bulunmaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022). Geçici koruma statüsündeki bu insanların bir kısmı barınma merkezlerinde bir kısmı ise şehirlerde yaşamakta olup büyük çoğunluğu çocuklardan oluşmaktadır.

Uzun süre Türkiye'de kalacakları düşünülen Suriyeli çocukların topluma uyum sağlaması ve gelecekte büyük problemler yaratmaması için eğitim almaları kaçınılmaz olmuştur. Önce anasınıfı ve ilkokulda eğitimle tanışan bu öğrenciler eğitim sistemine dâhil olmaktadır.

Ancak eğitim fakültelerinde yetişen öğretmenler lisans eğitimleri boyunca yabancı öğrencilerin eğitilmeleri ile ilgili yeterince eğitim almamışlardır. Farklı dil ve farklı kültürle yetişmiş bu

çocukların Türk çocukları ile aynı sınıflarda eğitim görmeleri özel bir çaba gerektirmektedir (Güleç ve Alkış, 2004).

Suriyeli göçmenler Türkiye'ye geldikleri ilk zamanlarda, ülkelerindeki savaşın bitmesiyle beraber ülkelerine döneceği düşünülüyordu. Ancak savaşın uzun sürmesiyle beraber Türkiye'ye olan bağları artmaktadır. Birçoğu Türkiye'de evlilik yapmış, iş kurmuş durumdadır. Bu durum savaş bitse bile birçoğunun dönmeyeceğini göstermektedir.

Çocukların Türkiye'de büyüdüğü düşünülduğünde bağlarının arttığı ve dolayısı ile dönmeyecekleri söylenebilmektedir. Bunun yanında yaşı ilerlemiş olanların ülkelerine geri dönebileceği varsayılsa bile adeta bir ayakları Türkiye'de olacaktır (Adem, 2000).

Türk öğretmenlerin, Suriyeli öğrencilerin eğitiminde yaşadıkları en büyük problem öğrencilerin Türkçe bilmemeleridir. Türkçe öğrenme açısından büyüklerine oranla daha şanslı olan Suriyeli öğrencilerin özellikle okula ilk başladıklarında Türkçe bilmediklerinden dolayı kendi aralarında gruplar oluştursalar da sonradan diğer öğrencilerle kaynaştığı görülmektedir. Özellikle dil problemini çözen çocukların Türk öğrenci ve öğretmenlerle daha iyi iletişim kurdukları söylenebilmektedir.

İnsanlık tarihiyle başlayan iletişim ve iletişim sorunları eğitim alanında da önemli bir konu olmuştur. İletişim sorunlarının kimi zaman anlayış göstermeme kimi zaman önyargı kimi zaman da konuşma dilinin farklı olmasından kaynaklandığı görülmektedir.

Eğitimin temel amacı olan bireyde istendik yönde davranış değişikliği meydana getirme süreci okullarda gerçekleşmektedir. Bu süreç belli bir program dâhilinde ilerlemektedir. Formal eğitimin yapıldığı kurum olan okullarda eğitim ve öğretim genellikle sınıf içerisinde yapılmaktadır (Güleç ve Alkış, 2004).

Eğitimin en önemli iki bileşeni olan öğretmen ve öğrenciler zamanlarının büyük çoğunluğunu sınıf ortamında geçirmektedirler. Bu ortamda öğrenmenin kolay olabilmesi için öğretmenin rehberliğine ihtiyaç vardır. Bütün örgütlerde bir yönetici olduğu gibi sınıfta da bir yönetici vardır ve bu yönetici öğretmendir.

Öğretmen sınıfını titizlikle yönetmek durumundadır. Çünkü öğrencinin başarısı ne kadar yüksek olursa olsun, materyaller istediği kadar çeşitli olursa olsun, ayrıca teknolojinin tüm imkânları

sunulsa bile öğretmenin yönetim becerisi ve yetkinliği olmadan istenen verim alınamaz (Kaya, 2020).

Sınıf yönetimi, öğrenme için en uygun ortamın oluşturulması sürecidir. Bu sürecin bazı bileşenleri vardır. Bunlar; zaman yönetimi, sınıf kuralları, fiziki şartlar, materyal ve öğrencinin motive olma durumu olarak sıralanabilmektedir (Kaya 2020).

Sınıfta pozitif bir hava oluşturma süreci olarak düşünülen sınıf yönetimi, öğrencilerin kendilerini özgür hissetmeleri ve kendi potansiyellerini geliştirmeleri için oluşturulmuş bir ortamdır (Turan, 2008).

Sınıf yönetiminin temel amacı zaman tasarrufu sağlama, öğrenmeyi kolaylaştırma, öğrencilerin kötü alışkanlıklarının önüne geçme ve uygun ortam oluşturma olarak sıralanabilmektedir (Sadık, 2000).

İstedığımız davranış biçimlerini öğrenciye kazandırmak için öncelikle etkileyici bir sınıf atmosferinin olması gereklidir. Etkili bir sınıf atmosferinin olmadığı ortamda öğrenme de aynı oranda güçleşecektir (Yiğit, 2008).

Sınıf yönetiminin tek başına karmaşık ve değişik boyutları olmasına rağmen, özel bir çaba isteyen bir süreç olmasına karşın Türkiye’de 2011 yılı itibariyle Suriyeli öğrencilerin sınıflarda bulunması ile sınıf yönetimi yeni bir boyut kazanmıştır. Sınıf yönetimini daha da zorlaştıran bu süreç sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi deneyimlerinin incelenmesini gerekli kılmıştır.

Günümüzde ülkemizde birçok şehirdeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullardaki sınıflarda Suriyeli öğrenci bulunmakta ve öğrenim görmektedirler. Öğretmenler farklı bir dil konuşan ve kültürleri farklı olan bu öğrencilerin kendi sınıflarında bulunması sonucunda sınıf yönetiminde çeşitli sorunlar yaşamaktadırlar.

Üniversite eğitimleri esnasında yabancı uyruklu öğrencilerin sınıfında bulunması durumunda yapılacaklar konusunda eğitim almamış olan ve bu konuda ciddi bir eğitime ihtiyaç duyan öğretmenler bu sorunu kendi ürettikleri yöntemlerle çözme yoluna gitmektedirler.

Bu konuda öğretmen deneyimlerinin incelendiği çalışma sayısı sınırlı olduğundan sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmen deneyimlerinin aktarılması öğretmenlere yeni bir bakış açısı

kazandırması itibarı ile önemli olacaktır. Bu araştırma alanındaki önemli bir eksikliği giderme çabasında olduğundan önem taşımaktadır.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI

Araştırmanın bu bölümünde araştırma çerçevesinde elde edilen bulgular görüşme formunda bulunan ve katılımcı öğretmenlere yöneltilerek katılımcı öğretmenlerce verilen yazılı cevaplara bağlı olarak ses kayıtlarındaki metinlerin de içerik analizlerinin teyidi sağlandıktan sonra incelenmiştir.

1. Öğretmenlerin motivasyonunu etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri

Araştırmanın bu bölümünde sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan katılımcı öğretmenlerin motivasyonunu etkileyen faktörler sorulmuş olup elde edilen bulgular tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmenlerin motivasyonunu etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri

Motivasyonu etkileyen faktörler	Katılımcı öğretmenler	Toplam Sayı
Dil	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6	4
İletişim	Ö2, Ö4, Ö6	3
Aile ilgisizliği	Ö5, Ö8	2

Ülkemize Göçle Gelen Bireylerin Sınıf Ortamlarındaki Deneyimlemelerinin Öğretmenler Açısından Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Kültürel Fark	Ö1,Ö2, Ö7	3
Stres	Ö4	1
Kendi aralarında anadillerini konuşmaları	Ö2, Ö3, Ö4, Ö1, Ö5	5

Tablo 1’de görüldüğü üzere sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlerin motivasyonlarını etkileyen faktörlere katılımcı öğretmenlerin yönelik görüşlerinin dil, iletişim, aile ilgisizliği, stres, kültürel farklar olduğu görülmektedir.

Ö1: “Dil problemi nedeniyle öğretmenlerinin kendilerinden istediklerini anlamamaktadırlar.”

Ö2: “Türkçe konuşamıyorlar, dediklerimi anlamıyorlar. Dediklerimi anlamadıkları için sürekli ders içerisinde disiplin sorunları yaşıyorum.”

Ö3: “İletişim kurmak için aynı dili konuşmam gerektiğini düşünüyorum. Ben mevcut durumda yabancı uyruklu öğrencilerimin dilini sınıf ortamında konuşamayacağıma göre bu durumdaki öğrencilerimin benim dilimi konuşmaları gerektiği kanaatindeyim.”

Ö4: “Öğrencilerin sıklıkla akran zorbalığına başvurmaları sonucunda sıklıkla stres yaşıyorum.”

Ö5: “Suriyeli öğrenciler genelde birbirleriyle kendi dilleriyle sınıfta yüksek sesle konuşmaktadırlar.”

Yukarıda da ifade edildiği gibi katılımcı öğretmenlerin verdikleri cevaplardaki bilgilerin yanı sıra iletişim, aile ilgisizliği, kültürel fark, stres gibi faktörler de sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlerin motivasyonunu olumsuz olarak etkileyen faktörlerdendir.

2. Kazanımların gerçekleşmesine ilişkin öğretmen görüşleri

Araştırmaya katılan katılımcı öğretmenlere sınıflarında Suriyeli öğrencilerin bulunmasının kazanımların gerçekleşmesine etkisi ile ilgili görüşleri sorulmuş olup tablo 2’te sunulmuştur.

Tablo 2: Kazanımların gerçekleşmesine ilişkin öğretmen görüşleri

Kazanımları etkileyen faktörler	Katılımcı öğretmenler	Toplam sayı (n)
Dil	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5,Ö6, Ö7	7
Önceki öğrenmeler	Ö8	1
Adapte sorunu	Ö5	1
Aile desteği	Ö7	1

Tablo 2’de de görüldüğü üzere öğretmenlerin, kazanımların gerçekleşmesine yönelik görüşlerinin çoğunlukla dil, önceki öğrenmeler, adapte sorunu ve aile desteğinin olmayışı olduğu görülmektedir.

Ö1: “Türkçe bilmedikleri için ya da az bildikleri için verilmesi gereken kazanımları bu doğrultuda yavaşlatmak zorunda kalıyorum.”

Ö2: “Önceki öğrenmelerle anlamlı bağın kurulamaması nedeni ile verilen kazanım istenen seviyede gerçekleşmemektedir.”

Ö5: “Suriyeli öğrencilerin kendi aralarında ana dillerini çoğu zaman yüksek sesle konuşmaları diğer öğrencilerin de derse adapte olmalarını engellemektedir.”

Yukarıdaki katılımcı öğretmenlerin de görüşlerinden anlaşıldığı üzere sınıfta kazanımların gerçekleşmesinin önündeki en önemli engelin dil olduğu görüşü belirtilmiştir. Bunun yanında ailelerin öğrenciyi derse hazırlıklı göndermedikleri, dolayısıyla aile desteğinin de kazanımların gerçekleşmesine olumsuz etki ettiği görüşü de bildirilmiştir.

3. Suriyeli öğrencilerin akran ilişkilerinin sınıf yönetimine etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri

Araştırmaya katılan katılımcı öğretmenlere Suriyeli öğrencilerin akran ilişkilerinin sınıf yönetimini nasıl etkilediği sorulmuş olup katılımcı öğretmenlerin görüşleri tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Suriyeli öğrencilerin akran ilişkilerinin sınıf yönetimine etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri

Sınıf yönetimini etkileyen akran ilişkileri	Katılımcı öğretmenler	Toplam sayı (n)
Çeteleşme	Ö1, Ö2, Ö3, Ö8	4
Hırçın davranışlar	Ö1, Ö4	2
Problemlerini anlatamama	Ö3, Ö6, Ö7	3
Küfür, hakaret	Ö4, Ö5,	2

Tablo 3’te görüldüğü gibi öğretmenler genellikle sınıf içi gruplaşmalar (n=4) ve öğrencilerin problemlerini yeterince anlatamamaları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ö1: “Suriyeli öğrenciler aralarında çeteleşmekte ve ayırmakta zorlandığımız kavgalar çıkarmaktadır.”

Ö3: “Türk arkadaşlarına problemlerini anlatamadıkları için sessiz kaldıkları zamanlar oluyor.”

Ö4: “Kavga, küfür gibi problemler yaşadığımda sınıf yönetiminde farklı yöntemler aramam gerekiyor.”

Ö2: “Ders esnasında Suriyeli öğrencilerin birbirlerine seslenmeleri bazen dikkatimi dağıtıyor.”

Ö7: “Suriyeli öğrencilerim kendilerini ifade edemediklerinde ani ses yükseltme yoluna gidiyorlar.”

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı üzere katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre, öğrenciler kendi dillerinde konuşan arkadaşları ile daha iyi anlaşmaktadırlar. Dolayısıyla sınıf ortamında ayrı otursalar bile birbirlerine seslenme, hatta küfürlü bağrışmalar ve sessiz olduklarında ani hırçınlaşmalar görüldüğü yönünde de görüşler bildirilmiştir.

4. Suriyeli öğrencilerin aileleri ile iletişimin sınıf yönetimine etkisine yönelik öğretmen görüşleri

Araştırmaya katılan katılımcı öğretmenlerin Suriyeli velileri ile iletişimlerinin sınıf yönetimine etkisi sorulmuş olup katılımcı öğretmenlerin ilgili görüşleri genel olarak tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Suriyeli öğrencilerin aileleri ile iletişimin sınıf yönetimine etkisine yönelik öğretmen görüşleri

Aile ile iletişimde sınıf yönetimini etkileyen faktörler	Katılımcı öğretmenler	Toplam sayı (n)

Ülkemize Göçle Gelen Bireylerin Sınıf Ortamlarındaki Deneyimlemelerinin Öğretmenler Açısından Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Dil	Ö1, Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8	8
Veli toplantıları	Ö8	1
Kültürel fark	Ö1,Ö8,	2

Yukarıdaki tablo 4’te de görüldüğü gibi katılımcı öğretmenlerin aile ile iletişimin sınıf yönetimine etkisi açısından genel olarak dil, veli toplantıları ve kültürel fark yönünden görüş bildirmişlerdir.

Ö2: “Sınıf içi disiplin problemleri çıkaran Suriyeli öğrencilerin, dil sorunu yaşayan anneleri ile paylaşmak bizim için zor bir durumdur.”

Ö3: “Veliler ile yaşanan dil sorunu öğretmen-öğrenci-veli işbirliğini tamamen ortadan kaldırmaktadır.”

Ö7: “Türkçe bilen komşuları ile veya çeviri programları aracılığı ile iletişim kurup öğrencinin sınıf içi davranışları ile ilgili konuşabiliyorum. Bu durum sınıf yönetimine olumsuz yansımaktadır.”

Ö8: “Suriyeli veliler, veli toplantılarına katılım göstermiyorlar. Sınıf ile ilgili karar alma noktasında pasif kalıyorlar.”

Ö1: “Toplumumuzun düzenine entegre olamadıkları için kızılı-erkekli oturmalarına dahi karışanlar oluyor.”

Yukarıdaki katılımcı öğretmenlerin ortaya koydukları tespitler doğrultusunda konuya yaklaşıldığında sorunun sadece öğrenci özelinde kalmadığı, öğrenci velilerinin de sorunun birer parçası oldukları görülmektedir.

Ayrıca katılımcı öğretmenler, ödevi anlamadıkları için çoğu zaman yapmayan öğrencilerin olduğunu ve ödev yapmadığı için de sınıfta derse katılım sağlamayıp ders dışı konuşmalara dalan öğrencilerin sınıf yönetimini güçleştirdikleri yönünde görüşler bildirilmiştir.

5. Sınıfta en çok karşılaşılan soruna ilişkin öğretmen görüşleri

Araştırmaya katılan katılımcı öğretmenlerin sınıflarında en çok karşılaştıkları sorunun ne olduğu ile ilgili görüşleri sorulup tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Sınıfta en çok karşılaşılan soruna ilişkin öğretmen görüşleri

En çok görülen disiplin sorunu	Katılımcı öğretmenler	Toplam sayı (n)
Şiddet	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5,Ö6, Ö8	6
Argo konuşmalar	Ö4,	1
Okul-sınıf kültürüne uyum sağlayamama	Ö2, Ö1	2
Yaş farkı	Ö3	1
Ayrışma	Ö6	1

Tablo 5’te de görüldüğü gibi katılımcı öğretmenler sınıflarda en çok karşılaşılan sorunun şiddet, okul ve sınıf kültürüne uyum sağlayamama, yaş farkı, argo konuşmalar ve ayrışma olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ö1: “Çocukların kavgaları ile ilgili ailelerden yardım istediğimde çocuklarını dövmemi istediler.”

Ö2: “Kendilerini yeterince ifade edemeyen Suriyeli öğrenciler şiddet eğilimi gösteriyor.”

Ö3: Şiddet eğilimleri göstermelerinin en belirgin sebebi kendilerinden yaşça küçük Türk öğrencilerle aynı sınıfta olmalarıdır.”

Ö4: “Sınıftaki en belirgin disiplin sorunu Suriyeli öğrencilerin Türk öğrencilere karşı argo konuşmaları ve hırçın davranışlarıdır.”

Ö6: “Suriyeli öğrencilerim kendi aralarında bir grup kurdukları için diğer öğrencileri aralarına pek almıyorlar.”

Katılımcı öğretmenlerin yukarıda yer alan görüşleri Suriyeli öğrencilerde Türk öğrencilerine yönelik akran zorbalığı davranışını sık olarak yansıttıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin bir kısmı da sınıfında olumlu bir sınıf iklimi yarattığını ve dolayısıyla ciddi bir disiplin sorunu veya öğrenci ilgisizliği ile karşılaşmadığı yönünde de görüş bildirilmiştir.

6. Suriyeli öğrencilerin olduğu sınıflarda etkili sınıf yönetimine yönelik öğretmen görüşleri

Araştırmaya katılan katılımcı öğretmenlere Suriyeli öğrencilerin olduğu sınıflarda etkili sınıf yönetimine yönelik öğretmen görüşleri sorularak bulgular tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Suriyeli öğrencilerin olduğu sınıflarda etkili sınıf yönetimine yönelik öğretmen görüşleri

Etkili sınıf yönetimi	Öğretmen cevapları	Toplam sayı (n)
Türkçe kursları	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8	8

Suriyeli öğrenci sayısı	Ö1, Ö4, Ö7,	3
Akran tercümanlığı	Ö2,	1
Öğretmen eğitimi	Ö3,	1
Aile dil eğitimi	Ö7, Ö8	2

Yukarıda yer alan tablo 6’da da görüldüğü gibi katılımcı öğretmenlerin hepsi Suriyeli öğrencilerin öncelikle Türkçe kurslarına, yabancı öğrencilere yönelik açılan Türkçe öğrenimi çalışmalarına veya farklı bir Türkçe öğrenme programına tabi tutulması yönünde görüş bildirmişlerdir.

Ö1: “Suriyeli çocuklara, okula başlamadan önce ana dilimizi öğreten kurslara göndermek zorunlu olmalıdır.”

Ö4: “Suriyeli öğrenciler 1. sınıfa başlamadan önce Türkçe öğrenecekleri bir programa dahil edilmelidirler.”

Ö5: “Türkçe öğretimi için yaz okulu veya hafta sonu kursları düzenlenmelidir.”

Ö7: “Aileler de Türkçe öğrenme konusunda eğitilmeli ve mutlaka Türkçe öğrenmelidirler.”

Katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine adaptasyonu için muhakkak surette Türkçeyi okul yaşamından önce öğrenmeleri gerekmektedir.

Hatta bazı katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre sadece Suriyeli öğrenciler değil, öğrenciler ile birlikte öğrenci velileri de Türkçe öğrenim programlarına katılarak Türkçeyi bir an önce öğrenmelidirler.

Katılımcı öğretmenler bunlara ek olarak sınıftaki Suriyeli öğrencilerin sayısının da belli bir düzeyde tutulması gerektiği yönünde de görüşler bildirmiştir. Zira bir sınıfta Suriyeli öğrencilerin yoğunlaşması sınıf içi iletişim ve etkileşim ortamının zarar görmesine sebebiyet verebilmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Yabancı uyruklu öğrencilerin Türk eğitim sistemi içindeki yerine yönelik öğretmen deneyimlerinin incelendiği bu çalışmada yapılan analizler ve elde edilen bulgular çerçevesinde bir takım değerlendirmelere ulaşılmıştır.

Ulaşılan değerlendirmeler özelinde varılan sonuçlar araştırmanın önemini arttırıcı tespitler ortaya koymuştur. Bu tespitlerin konu özelinde araştırma yapacaklara değerli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın kavramsal çerçevesi perpektifinde, sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlerin sınıf deneyimlerine yönelik yaşadıkları olumsuzlukların sınıf ortamındaki eğitimin kalitesini düşürdüğü gerek yurt içinde gerekse de yurt dışında yapılan çalışma, araştırma ve incelemelerin ortak bulgusu olarak ortaya çıkmaktadır.

Gerek Türk vatandaşları gerekse de Suriyeliler için ülkemiz eğitim sisteminin eşit şartlarda ayrılmaz birer parçası olma durumu mevcut koşullar altında süreğen bir vakıa olarak görülmektedir.

Türk eğitim sistemine Suriyeli öğrenciler kavramının girmesinin üzerinden henüz 10 yıl gibi kısa bir süre geçmiştir. Bu süre zarfında yabancı uyruklu öğrenciler kavramının dışında ülkemizde literatüre bir de Suriyeli öğrenciler girmiştir. Bilindiği üzere ülkemize Suriyelilerin sığınmacı olarak girmesi 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşının ardından olmuştur. 2011 yılından beri devam etmekte olan Suriye iç savaşının en kritik sonuçlarından biri hiç şüphesiz yol açmış olduğu insani krizdir.

Suriye halkının daha güvenli ve iyi bir yaşam için öncelikli olarak sınırdaş Türkiye topraklarına, zaman içinde ise artan biçimde Avrupa Birliği ülkelerine sığınma çabaları ile ortaya çıkan mülteci

sorunu, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünyanın en vahim insanlık trajedilerinden biri haline gelmiştir.

Ülkelerinde yaşanan iç savaş nedeniyle Suriyelilerin ilk sığındıkları ülke kendilerini en güvende hissedebilecekleri, daha korunaklı olacaklarını düşündükleri, aynı zamanda en uzun sınır komşusu oldukları Türkiye olmuştur. 2015'in bahar aylarından itibaren Akdeniz ve Ege Denizi üzerinden Avrupa'ya sistematik mülteci akınının artışıyla derinleşen mülteci sorunu, Avrupa Birliği içinde çok ciddi bir kriz yönetimi ve koordinasyon sorununu da beraberinde getirmiştir.

Avrupa Birliği tarafından, kıta genelinde ortak sığınma sisteminin reforme edilmesi ve mültecilerin belirli kotalar doğrultusunda mevcut birlik ülkelerinde yeniden yerleştirilmesi esaslarına dayanarak geliştirilmeye çalışılan çözüm planı, yerini zamanla krizin Türkiye gibi Suriye'yle sınırdaş ülkelere havale edilerek dışsallaştırılması yoluyla çözülmesi çabalarına bırakmıştır.

Suriye'de meydana gelen iç savaşın uluslararası sistemdeki ve bölge özelindeki en önemli sonucu, başta Türkiye olmak üzere komşu ülkelerde mülteci politikalarını önemli ölçüde etkilemesidir. Suriyelilerin sığınmacı olarak başta Türkiye olmak üzere yakın çevredeki diğer ülkeler üzerinde oluşturduğu bu etki Türkiye açısından dikotomik olarak fırsatlar oluşturduğu kadar kısıtlılıklar da oluşturmuştur.

Soruna ekonomik açıdan bakıldığında ülkemiz için Suriye'den gelen nitelikli ve kalifiye sığınmacıların ekonomik işgücü anlamında önemli bir fırsat oluşturduğu ve ara eleman sorununa bir ölçüde yardımcı olduğu görülmektedir.

Ülkemizin süregelen ve gelişen sanayi yatırımları, piyasa mekanizması ve işveren çıkarları açısından paha biçilmez bir durum teşkil eden bu gerçek devlet yöneticileri açısından da olumlu yönde değerlendirilmiştir. Sadece nitelikli ve kalifiye sığınmacılar ülkemiz için işgücü anlamında fırsatlar oluşturmamaktadır.

Bunun yanı sıra niteliksiz sığınmacılar da Türk vatandaşlarının yapmak istemediği veya yapmaktan kaçındığı fiziksel güç ve çaba gerektiren ve çok daha fazla efor sarfına sebebiyet veren işleri de düşük ücret ve fazla çalışma saatleriyle yapmaktan çekinmemektedir. Bu işgücüne okul çağında bulunan Suriyeli çocuklar da dahildir. Okul çağındaki Suriyeli çocukların bir bölümü nasıl

ki ekonomi alanında işgücüne katılım sağlarken bir bölümü de eğitim kurumlarında öğrenimlerine devam etmektedirler.

Ülkemizde sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlerin sınıf deneyimleri ve Suriyeli ebeveynlerin eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalarda Suriyeli ebeveynlerin öğrencilerinin eğitim durumu ile alakalı bilgi, birikim ve becerilerinin yetersiz olduğu sonucuna varılması bu çalışmanın da bulguları ile örtüşmektedir.

Bu bağlamda Suriyeli öğrencilerin bulunduğu sınıflar ile alakalı alan yazın incelemelerinde yer alan sonuç ve tartışmalar, genel anlamda bu öğrencilerin başarılarının ve motivasyonlarının yetersiz, ebeveynlerinin kendilerine yönelik tutum ve davranışlarının olumsuz, eğitsel araç ve gereçlere ulaşma imkanlarının kısıtlı olduğu yönündedir.

Sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlerin sınıf deneyimleri ile alakalı yurt dışında yapılan nitel ve nicel araştırmalarda yukarıda belirtilen problemlerin ülkemizdeki ile benzerliğinin olduğu görülmektedir. Suriyeli öğrencilerin ve ebeveynlerin eğitime yönelik bakış açıları konusundaki ilgisiz durumları, eğitsel süreçleri karmaşık ve kompleks bulmaları, ana dilleri dışında başka bir dil öğrenme konusunda yaşadıkları sıkıntılar gibi problemler yurt dışı ile ülkemiz özelinde çok fazla benzerlikler göstermektedir.

Yukarıda verilen bilgi ve bulgular paralelinde ortaya çıkan sonuç, Suriyeli öğrencilerin ve ebeveynlerin ülkemiz eğitim sistemine ve öğrenme süreçlerine dönük olarak adaptasyon ve entegrasyon konusunda problem yaşadıkları, bu hususta oldukça farklı yönelimlere sahip oldukları, bunun yansıması olarak da sınıfında Suriyeli öğrenci bulunan öğretmenlerin sınıf deneyimlerine yönelik olumsuz bakış açıları geliştirdikleri yönündedir.

Başta Millî Eğitim Bakanlığı olmak üzere eğitim ile ilgili tüm kamu ve özel kurum ve kuruluşların Suriyelilerin eğitimi ve Türk eğitim sistemine entegrasyonu konusunda daha sıkı ve ciddi iş birliğine gitmeleri, Suriyeli öğrenciler başta olmak üzere, öğrenci velilerinin de eğitiminin en az öğrencilerin eğitimi kadar değerli ve önemli görülmesi, bu amaçla tüm eğitim kurumlarının yabancı öğrencilerin eğitim sistemine adapte edilmesi yolunda çözüm önerileri sunmaları ve bunları gerçekçi ve sürdürülebilir bir şekilde uygulama alanına geçirmeleri gerekmektedir.

Üniversitelerin eğitim fakültelerinde ve pedagojik formasyon veren bölümlerde mutlaka yabancı öğrencilerin buldukları sınıf ortamıyla ilgili sınıf yönetimi kapsamında müfredata ders

konulması ve ders içeriği ile kapsamının bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Eğitim yaşında olup eğitim sisteminin dışında kalan Suriyeli çocukların bir an önce okullaşmasının sağlanması ülkemizin gelecekteki eğitim perspektifi açısından olmazda olmaz bir durumdur. Zira eğitim sisteminin dışında kalan çocuklar ilerleyen dönemde sosyal uyum sorunları yaşama potansiyelini içlerinde barındıracağından ülkenin güvenlik kaygılarını arttırıcı mevcut sorun odağı olarak varlıklarını sürdürecektir. Kuvvetle suç işleme potansiyeli barındıracak olan Suriyeli çocukların bir an önce eğitim sistemine dahil edilmesi zarureti vardır.

Politika yapıcıların, araştırmacıların, eğitimcilerin ve öğretmenlerin yukarıda ifade edilen araştırmanın bulguları çerçevesinde sorumlulukları dahilinde bulunan görev ve yetkileri dahilinde gerekli çalışmaları yapmaları, tedbirleri almaları, her türlü olumsuzluklara karşı hazır olmaları, sorunlar yaşandıktan sonra değil, sorunlar yaşanmadan evvel önleyici hizmet faaliyetleriyle uygulamalarda bulunmaları gerekmektedir. Bu çerçevede söz konusu çalışmanın alanyazına katkı sunacağı ve bu veya benzer bir araştırma sahasında çalışma yapacak olan araştırmacılara kuramsal destek sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Appleyard, R. (2021). “Suriye-Türkiye İlişkilerinin Dünü Bugünü: 1950–2020”. *International Migration*, 39 (6), s. 7–20.

Abdi, Z. (2022). “Türkiye’nin Suriye Politikası”. H. Çomak, C. Sancaktar ve Z. Yıldırım (ed.). içinde *Uluslararası Politikada Suriye Krizi*. (s. 354-357). Beta Yayınları.

Akdoğan, E.; Atalay, M. (2021). “Türkiye’yi Değişime Zorlayan Güç: Göç”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15 (371), s. 2390. <https://iibfdergi.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/352/files/yil-2021-cilt-22-sayi-kayfor15-yazi55-30122017.pdf>.

Avcı, G., Kirişci, K. (2020). “Uluslararası Politikada Suriye Krizinin Küresel ve Bölgesel Etkileri”, *Migración y Desarrollo*. 2022 (7), s. 123-173.

Bakırtaş, T. (2021). “Küresel Gelişme Modelinde Uluslararası Göç Olgusu ve Eğitime Yansımaları”. *Alternatif Politika*, 4 (2), s. 232-261.

Ülkemize Göçle Gelen Bireylerin Sınıf Ortamlarındaki Deneyimlemelerinin Öğretmenler Açısından Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Canpolat, H. ve Onur, H. (2022). Türkiye'nin Göç Politikalarının Suriye'ye Yönelik Gelişimi (s.123-175). Orsam Rapor: Ankara.

Çakır, S. (2019). "Suriye Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme". *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, s. 12-14.

De Marcilly, C. and Garde, A. (2018). "Türkiye-Suriye İlişkilerinde Nirengi Noktaları: Eğitim". Robert Schuman Foundation, *European Issue*, No. 396.

Frontex (2019). Genel Suriye-Türkiye Raporu. Varşova.

İnaç, H. (2021). *Avrupa Birliği'ne Entegrasyon Sürecinde Türkiye'nin Kimlik Problemleri ve Suriye'yle İlişkileri*, Adres Yayınları: Ankara.

Koçak, O. ve Gündüz, D. (2018). "Türkiye'nin Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerinin Eğitime Etkisi". *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (12).

Küçük, M. N. (2020). "Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Eğitimi Sorunu". *Uluslararası İlişkiler*, Çevrimiçi Erken Yayım: 1-26.

Şemşit, S. (2020). Türkiye'nin Göç Politikasının Suriye'ye Yansımaları. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Sever, H. ve Sever, M. (2019). "Türkiye ve Suriye Ekseninde Yasadışı Göç ve İltica Paradoksu: Domino Etkisi Sonrası Yaşananlar". *Polis Bilimleri Dergisi*, 15 (2).

Şahin, C. (2021). "Yurt Dışı Göçün Bireyin Eğitim Yaşamı Üzerindeki Etkisine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), s. 59.

Urk, M. (2020). Türkiye'ye Göç Olgusu Bağlamında Mülteciler, Sığınmacılar ve İnsan Hakları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul

Yılmaz-Elmas, F. (2020). Türkiye'nin Eğitim Politikasında Paradigma Değişimi: Suriyeli Göçmenler. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Yılmaz-Elmas, F. (2020). *Türkiye'de Suriyelilerin Eğitime Etkisinin İncelenmesi*. USAK Yayınları: Ankara.

Yardım, M. (2020). "Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Adaptasyonu". *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)* 12 (2), p. 217-234

Yardım M. (2020). “Göç ve Entegrasyon Politikaları Işığında Suriyelilerin Eğitimi Sorunu”. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), s.100-136.